

שיעור בספה"ק נועם אלימלך

בזה הרבי מתחיל את ענין העבודה בספר שני פרשת שמות כענין מתחיל וממשיך ממקום שפסק.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו. שואל הרבי באותו פסוק כתב הבאים לשון הווה ובאו לשון עבר. ועוד מתחילה קרא להם בני ישראל ואח"כ קרא להם בחינת יעקב. ומתוך על פי דרכו, ומחדד ומלמד אותנו את ענין העבודה שמסיים בה ספר בראשית.

וזה לשונו הקדושה: הכוונה בזה היות שהצדיק הגדול הנתחזק ונתיישן בצדקו ימים רבים אזי אף שעושה דברים גדולים וצדקות רבות אעפ"כ הוא ניצול מגדלות, כי אדרבה הוא מוצא בעצמו חסרונות, לומר, שהוא מקצר בעבודה והוא מיצר עלזה, ועוד שהוא מצער עצמו על צרכי ישראל וגלותם המר במסים וארנוניות, ועוד כל התלהבותו ודבקותו בעבודה אינו שוה לוכלל מרב דאגתו על קשיי וצרות כלל ישראל. והמה עמודי עולם הנקראים בשם ישראל.

ואותם הצדיקים המתחילים בעבודה מקרוב באו בהיותם עושים איזה דבר קדושה נתלהב בקרבם הגדלות והמה סוברים שכבר הגיעו לתכלית העבודה האמיתית, והם נכשלים בעון הגדלות המה מכוני יעקב.

וזה רמז הכתוב באמרו בני ישראל הבאים מצרימה, לומר שהצדיקים הגדולים המה תמיד במיצר ודאגה על העבודה לומר שהם מקצרים עדיין ובזה הולכים למעלה תמיד בלי הפסק וזהו הבאים בלשון הווה. את יעקב איש וביתו באו, בעבר, לרמוז על אותם הסוברים שכבר שלמו בעבודה מבלי שום חסרון, אליהם הגיע שלא כן

הרבי בספרו הקדוש מלמד אותנו ובכל פרשה ופרשה מעלה ומסביר ומוסיף עוד חיזוק בעבודת השם הנהגה בחיי היום יום שלב אחרי שלב בעבודת השם, והנה בסיום ספר בראשית הנקרא בחז"ל ספר הישר, מלמד אותנו הרבי שני דברים בהליכות התפילה. האחד. הצדיק המתפלל צריך להסתיר דבריו כדי שלא יבין המקטרג חלילה... וצריך להסתיר דבריו בין שפתיו שלא לדבר בפירוש מפני המקטרג... ולכן חכם בדעת ידבר ויתפלל ותפילתו יעלה לרחמים ולרצון אמן. השני. האדם העוסק בעניני ועסקי עולם הזה הרי העולם עליו כמשא ורובץ תחת משאו, ואמר הכתוב לא תוכל להתעלם, אזהרה לצדיק שיתפלל עליו וק"ל.

הרבי מדגיש כשאדם מתפלל שידע ויזכור שגופו קרוץ מחומר וכמעט שתפילתו ח"ו לא תתקבל מפני המקטרג, ולכן יסתיר דבריו שלא לדבר בפירוש את בקשותיו ואז המקטרג לא יקטרג כי לא יודע מה בקשתו של גוף העשוי מחומר גס, ומסיים, ולכן חכם בדעת ידבר ויתפלל. והרי הורה לנו דרך חיים בהליכות התפילה, ומה פשר הסיום ולכן חכם בדעת ידבר ויתפלל,

והביאור כך הוא, וזה מה שאומר לנו הרבי אפילו שבעצם לימדתי אתכם פטנט אופן התפילה שתתקבל ולא יוכלו לקטרג דעו לכם שיש לזה שני תנאים בסיסים ובלעדם התפילה בספק אם תתקבל.

וכך הוא דרך התפילה: א. להסתיר את דבריו שלא לדבר בפירוש. ב. חכם בדעת לזכור שהוא גוף מחומר עב וגס. ג. אזהרה לצדיק שיתפלל על אנשים קשיי יום שהעולם עליהם כמשא ורובצים תחת משאם, ואז התפילה עולה לרחמים ולרצון אמן.

וכן כותב מפורש בהמשך בד"ה ויאמר ראה ראיתי וכו', וזה בוודאי שאי אפשר לאדם שיאחוז בקדושה רבה העליונה בפעם אחד רק צריך לילך ממדרגה למדרגה וכו', מי שעדיין לא נתקדש כלל והוא מלא מחשבות זרות ותאוות גשמיות בלתי אפשרי שתעלה תפילתו יתברך

בד"ה ויהי בימים וכו' מסביר הרבי איך צריך להיות עבודת התפילה וההכנה לתפילה א. לחזור בתשובה ממעשיו הרעים ולא ההרהור לבד זה התשובה אלא באמת לא לשוב למעשים הרעים ב. לא רק כשמתאספים או ביום צום ובימי הסליחות לזעוק ולבכות אלא כל שאר ימי השנה חייב וצריך האדם להתאמץ במעשה להתגבר על המידות הרעות, ואם רק חושב בליבו אין זה כלום. ג. לעסוק וללמוד תורה בהבנה ובחריצות ולא בעצלות. ד. להתייגע בתפילה, ופירושו לא כמו אלה שעובדים קשה פיזית וכשעוצרים נאנחים, אלא כמו שהרבי כותב בצעטיל קטן "להתפלל דווקא בקול רם וכח תנועת אבריו ולקיים כל עצמותי תאמרנה ולברך על התורה בקול רם" אבל מכל מקום השי"ת ברוב רחמיו הוא יודע עתידות ורואה מה שעתיד האדם הזה לעשות תשובה שלימה ומקבל צעקתו ותפילתו עתה עבור העתיד להיות

ומסיים הרבי את הפרשה בזה הלשון: וזה שאמר דוד הע"ה השיבה לי ששון ישעך פי' גאל אותנו והשיבנו מהרה לארצינו כי כל כוונתי אינו אלא למען ששון ישעך שתגאלינו גאולה קרובה למען ישועתיך להשיב את שבותך היא השכינה הקדושה ולא למענינו כי אם למענך, והשם יגאלנו במהרה ונגילה ונשמחה בישועתו אמן.

יותר ממה שכתבתי נאמר בשיעור ועוד יותר מזה כתוב בספרו של הרבי וודאי שהשיעור לא יכול להכיל הכל ולא אמור לכלול הכל זה רק לפתוח את הענין כדי שכל אחד ואחד ילמד ויעיין ובאמת ירצה להבין ולנהוג כפי הוראותיו הברורות של הרבי ועל ידי זה נזכה שיתקבלו תפילותינו לפני אדון כל אמן כן יהי רצון

מדרגת האמת אלא להשגיח תמיד על שפלותו למען ינצל מגדלות ואז טוב להם, וקל ליישם. עד כאן לשון קדשו של הרבי.

הרבי אומר לנו מה שאמרתי לכם בפרשת ויחי בסיום ספר בראשית על ענין העבודה זו תפילה דעו לכם כי כאן הקב"ה מדגיש כבר בבירור את החילוקים בין עובד השם באמת שעליו כתבתי "יתפלל ותפילתו יעלה לרחמים ולרצון אמן" זה איש ישראל שתמיד א. מוצא בעצמו ועל עצמו חסרונות. ב. כואב לו שהוא מקצר בעבודה ומיצר על כך. ג. מצער עצמו על צרכי ישראל וגלותם המר במסים וארנוניות, ובמקום אחר מוסיף ואומר שהמיצר על כלל ישראל מפני המסים וארנוניות זה שהולך ואוסף צדקה בשבילם ומכבדם שלא יתבזו והוא מתבזה בשבילם, כי אם רק מנחמם ומברכם מן השפה ולחוץ הרי זה עוכר ישראל. ד. כל התלהבותו ודביקותו בעבודת השם אינה שוה לו כלל מרב דאגתו עליהם. ה. להשגיח תמיד על שפלותו למען ינצל מגדלות. ומדגיש הרבי המה עמודי העולם, ולהם טוב ותפילתם יעלה לרחמים ולרצון אמן.

ואומר הרבי וק"ל ר"ת וקל ליישם. הרבי דורש מכל אחד ואחד לעבוד על עצמו, הרבי כותב שבחינת יעקב יש מתחילים בעבודה זה בסדר גמור רק תדע לאן אתה יכול להגיע ומה אתה מרויח וכן מלמד אותנו להועיל רק תיישמו שלב אחרי שלב מדרגה אחת ועוד אחת וכל אחד בלי יוצא מהכלל יכול.

ואפילו אחרי דיבורים ברורים והדרכות אלו יש טוענים ושואלים, איכה, ופוסקים לעצמם פסק של שטות שאי אפשר לקיים את דברי הרבי כלל. וזה הסיבה שהרבי בספרו צועד פסיעה אחר פסיעה וחוזר ומשונה ופותח עוד מהלך בדרכי העבודה כדי שבאמת כל אחד יוכל לעיין להתבונן ולקבל את דבריו ועוד לפני שחיבר את ספרו כתב את הצעטיל קטן, ועיין באות ט"ז שכותב שם איך אדם יכול וכל אחד יכול להתרגל למידות טובות ומדגיש שגם התפילה כדי שתתקבל קשור עם עבודת המידות,

דרשת פרשת השבוע

ברוך השם אנחנו מתחילים ספר שני של חמישה חומשי תורה ומובא בספר העמק דבר בהקדמה לחומש שמות שרבינו הבה"ג קורא לספר שמות ספר שני והסיבה לכך שזה המשך של ספר הבריאה כי סיום סדר הבריאה זה היה במתן תורה, כי ללא מתן תורה אין בריאת העולם כי הכל היה נהפך לתוהו ובוהו.

הרמב"ן קורא לספר שמות מתחיל בגלות ומסיים בגאולה וממשיך הרמב"ן וזה לשונו: והנה הגלות אינו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו, וכשיצאו ממצרים אף על פי שיצאו מבית עבדים עדיין ייחשבו גולים, כי היו בארץ לא להם נבוכים במדבר, וכשאו להר סיני ועשו המשכן ושב הקדוש ברוך הוא והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלת אבותם, שהיה סוד אלוך עלי אהליהם, והם הם המרכבה ואז נחשבו גאולים. ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד השם מלא אותו תמיד.

הרמב"ן מלמד אותנו מה זה גלות ומה זה גאולה. לצערינו רווחת הדעה גם בקרב שומרי תורה ומצוות, שגלות פירושו: לבוש שחור, הנהגה של דורות קדומים, וותרנות, ללמוד תורה כדרך רבותינו מעתיקי השמועה, להישאר בחממת הישיבה ודעותיהם של אבותינו, לא פורצים למרחב העוה"ז. גאולה היא. לבוז לעבר, לא ללמוד כדרך רבותינו מעתיקי השמועה, להיות איתן בדעתו, לשלוט שליטה מליאה על ההחלטות, צריך ח"ו להתאים את התורה לדור החדש, שחרר, מספיק עם החומרות תן לחיות. אומר הרמב"ן זה גלות. גאולה פירושו על אף שעדיין נמצאים במדבר ולא כבשו בחזרה את נדל"ן אבותיהם, אבל שבו וחזרו למעלת אבותיהם שבנו משכן והיה השראת השכינה והתנהגו כמו אברהם אבינו לפני ארבע מאות שנה ולא פרצו את החומות קדימה להפיץ מה שהם רוצים אז שב הקדוש ברוך הוא והשרה שכינתו בתוכסוכשהיה השראת השכינה שבו למעלות אבותם שהיה סוד אלוך באהליהם פנימה והם הם המרכבה ואז נחשבו גאולים. ללא

הנדל"ן וללא נכסי דניידי } רק כמו שאומרים העם (היו נראים פרימיטיביים כאדם האובציוולי). גלות זה המרחב ללא מתח לשלוט אחד על השני וכי בתורת השם אלוקים אדם לאדם מלאך. במרחב בביזנס אדם לאדם זאב, לצערינו, בכל קורס מקצועי מלמדי גם איך להשתלב בעבודה, הדבר הראשון שהפרופסור מסביר שיש זאבים בחוץ וצריך להיזהר, ומוסיף שאין ברירה יטרפו אותך עד שאתה תלמד כי ככה זה עובד. והאם זה גאולה. אין לך גלות גדול מזה, גאולה זה ההגה של הרמב"ן.

לומדים אנחנו מדברי הרמב"ן שיתכן מצב וכן הוא האמת, שיש חלק אנשים בגלות ויש חלק קטן שהם בגאולה ממש, והיטיב לבאר את זה בספר בית הלוי, וזה תוכן דבריו בפרשת ויצא. יעקב אבינו יוצא לגלות לכאורה בורח מבית אביו, אחיו רודף אחריו להרוג אותו, גלות. מצד שני הולך למשפחתו המורחבת למקום משם הם באים דורי דורות, שם השורש והיסוד של המשפחה, מקים בית נאמן דורות ישרים מבורכים, גאולה. מה קורה עם יעקב יצא לגלות או נגאל. ומוסיף ושואל, הרי דרך אלו שמרגישים כל הזמן גאולה דרכם להיות רב השנה חוץ לביתם, מסחר, בילויים, חופשות קיץ וחורף, האם זה גלות אצלם זה גאולה. בכל העולם כולו נוסעים הלוך ושוב וגרים בכל מקום ומעתיקים דירות מהכא להתם ואין כזה מושג גלות ולמה אצל היהודים זה נקרא גלות אפילו שזה לא נראה כך.

ומבאר את הענין כך. כל יהודי באשר הוא יהודי, ישראלי, מקומו בבית המדרש לומד תורה בהבנה וביסודיות חי תורה נושם תורה 24/7 תורהדיק. בזמן חולשה בלימוד התורה אפילו כשעוסק בדברים ההכרחיים הרי הוא בגלות אלא אם עושה הכל על פי תורה גם כשלא עוסק בהם בפועל הוא בגאולה ועל לא קשור כלל היכן אדם הישראלי נמצא בישיבה הוא בגאולה מחוץ לישיבה הוא בגלות ולכן רק אצל עם ישראל יש את המושג גלות וגאולה, ומבאר בזה את יעקב אבינו שהיה צריך

נתנה תורה אלא לאוכלי המן, וקבלת התורה היא היא הגאולה, בעל הממון העשיר הוא גלותי. נתן את כספו ללומדי תורה וגם הוא לומד ועוסק בתורה הריהו בגאולה,

ובזה מובן המדרש שבשמות ישראל יש גאולה אפילו שנראה שהם בגלות, בן תורה אינו בגלות כלל, כשבת לוי שלא היה להם שעבוד מצריים כלל, וכן ברורים ומובנים דברי הרמב"ן והבית הלוי. שדווקא בעל נכסים ועושר הוא בתסמיני גלות והמסתפק במועט ונע ונד מביתו ללמוד תורה עליו נאמר שכבר עכשיו הוא בגאולה.

הרמב"ן מדגיש שגאולה הינה "ושב הקדוש ברוך הוא והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלת אבותם, שהיה סוד אלוך עלי אהליהם, והם הם המרכבה ואז נחשבו גאולים. ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד השם מלא אותו תמיד." וכן פסק הרמב"ם בהלכות מלכים והוא סיום ספר ההלכות שלו. המדבר שם מענין גאולה ומשיח. לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח אלא כדי שיהיו פנויים ללמוד תורה ולעסוק בחכמתה, ולא יהיה להם נוגש ומבטל מדברי תורה. ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את השם בלבד. ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם. שנאמר ומלאה הארץ דעה את השם כמים לים מכסים. הרי ברור שדברי הרמב"ן אינם דרוש אלא הלכה למעשה לכל אחד ואחד ללא יוצא מן הכלל לדעת שגאולה זה רק עסק ולימוד התורה יומם ולילה.

ונסיים בדברי התעוררות מספר מזבח הזהב, וזה לשונו: רבים מחכמי הדור תמהים ושואלים על אורך גלותינו בעוונותינו הרבים, ומבקשים חשבונות ותואנות רבות באיזה עוון נתארך הגלות, והנביא צווח ואומר ובא לציון גואל אימתי ודברי אשר שמתו בפיך לא ימושו מפיד, וכן התורה הקדושה בכל אזהרת קיום מצוות וחוקים מזהירה קודם על הלימוד שנאמר ושמרתם ועשיתם ופיר"ש ושמרתם זו משנה ועשיתם כפשוטו. ועוד בחוקותי תלכו שתהיו עמילים בתורה. והננו מובטחים שבה שאנו מתחזקים בהתמדה בלימוד התורה הקב"ה ירפא ויושיע את עמו וישלח פרנסה טובה לכולנו, ובמהרה נזכה לאורו של משיח אכ"ר.

לברוח מבית אביו אחיו התאום רודף להרוג אותו מצא מקלט בבית של נוכל ורמאי שמעביד אותו קשה מאוד. לא נחשב לגלות מפני שלמד תורה ארבע עשרה שנה ברציפות בישיבה הקדושה של שם ועבר וגם אצל לבן שמר על כל התרי"ג מצוות על פי התורה ללא שום היתרים וקולות. ולכן יציאת צדיק מן העיר עושה רושם כי כשהצדיק בן ישיבה בעיר גאולה בעיר. כשהצדיק בן הישיבה נוסע ללמוד במקום אחר, הוא בגאולה ובני העיר אפילו שנשאר בביתם נחשבים בגלות.

ממש כדברי הרמב"ן בפרשתנו, גאולה זה אפילו שאדם נמצא במדבר לומד תורה ראשו ורובו מונחים בתורה הרי הוא מרכבה לשכינה הקד' ונמצא בגאולה שלימה.

ובזה מובן דברי המדרש שמות רבא א,ה, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה, על שם גאולת ישראל נזכרו כאן. והענין זה דורש הבנה, כשהם מתחילים שעבוד הם נקראים גאולת ישראל, ועוד כבר נזכרו בתורה לפני זה ולמה רק כאן נדרש ששמותם על שם הגאולה. ורבינו הקדוש בספרו נועם אלימלך מסביר דברי המדרש הזה כך, השמות הם שמות הנשמה שבאדם ומורים על מהותו של האדם בעניני עבודת השם ובעניני עבודת המידות והליכות חיים במעשיו היומיומיים,

וכך מבאר בפרשת וישב בד"ה אלה תולדות י"ב שבטים מרמזים לשלוש הנהגות בישראל. הנהגה ראשונה שהם ד' בני לאה רומזים לעניני עבודת השם בשלימות. בני השפחות רומזים להנהגת בעלי בתים חשובים כל אחד לפי הרמה שלו. בני לאה יששכר זבולון ובני רחל רומזים על תיקון הבעלי בתים חשובים לתקן שורש נשמה שלהם בעבודת השם, עיי"ש היטב.

כדי להבין נביא ביאור אחד איך משלב את שלושת הנהגות יחד. לוי שהו עובד השם בשלימות בלימוד התורה, וכנגדו בבני השפחות גד רמז שיהיה בין ישראל בני אדם שיהיה להם מזל טוב בעשירות, והתיקון הוא יששכר, שיהיה שכר בשפע ללומדי תורה, וכן מובא במדרש על שם גד ברמז גאולת ישראל, גד על שם המן שהאכילם הקדוש ברוך הוא במדבר שהוא כזרע גד. הקב"ה האכיל את ישראל מן במדבר ולא בארץ ישראל ואיזה גאולה שייך בזה, אלא כיון שאמרו חז"ל לא

